

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 Oslo

Deres ref

Vår ref
200600540-/KSG

Dato

Statsbudsjettet 2006 - Endelig oppdragsbrev fra Landbruks- og matdepartementet

Landbruks- og matdepartementet (heretter LMD) viser til St.prp.nr.1 (2005-2006), St.prp.nr.1 Tillegg nr.1 (2005-2006), B.innst.S.nr.1 og nr.8 (2005-2006), og Stortingets behandling av disse.

Hovedmålet for Innovasjon Norge (heretter IN) er:

«IN har til formål å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet og utløse ulike distrikters og regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering.»

I arbeidet med å oppnå hovedmålet skal IN rette innsatsen mot fokusområder og målgrupper der offentlig innsats kan utløse økt verdiskaping. Disse er internasjonalisering og prosjekter i idé-, utviklings- og kommersialiseringsfasen, samt entreprenører, unge bedrifter og små og mellomstore bedrifter med vekstpotensial. I tillegg er kvinner en prioritert målgruppe.

Delmålene for IN er (se vedlegg for konkretisering av delmålene):

- 1. Økt innovasjon i næringslivet i hele landet*
- 2. Økt internasjonalisering i næringslivet i hele landet*
- 3. Styrke profileringen av Norge og norsk næringsliv internasjonalt*
- 4. Næringsutvikling basert på regionale forutsetninger*
- 5. Generelle gjennomgående hensyn og føringer knyttet til hovedmålet*

Hovedmålet for landbruks- og matpolitikken er å gi grunnlag for økt verdiskaping og livskvalitet basert på en bærekraftig forvaltning av landbrukets og bygdenes resurser (St. prp.nr. 1 (2005-2006) og (St.prp.nr.1 Tillegg nr.1 (2005-2006))), Soria Moria-erklæringen utdyper målet til å være en variert bruksstruktur i hele landet.

Landbruk Pluss ble avsluttet som eget prosjekt ved utgangen av 2005. Flere elementer i denne

satsingen blir likevel videreført.

IN er en sentral aktør i realiseringen av dette målet/denne politikken. Utfordringen for IN er å forvalte- og gi råd om bruk av virkemidlene slik at LMD lykkes i å nå målet. Det legges til grunn at IN følger opp landbrukspolitikken, både på enkeltområder og generelt, gjennom en god og effektiv virkemiddelbruk.

I dette brevet redegjøres det for de økonomiske rammene i budsjettforslaget og de politiske føringene som er knyttet til de enkelte postene.

Innenfor enkeltområder gjelder følgende endringer i forhold til i 2005:

- ✓ Innføring av risikolån som en del av BU-ordningen
- ✓ Oppfølging av Innlandet 2010
- ✓ Ny satsing på verdiskaping fra trevirke

Likestillingsvurderingen av budsjettet videreføres for å få bedre kunnskap om effekten av virkemidlene i et likestillingsperspektiv. Dette gjelder først og fremst verdiskapingsprogrammene, men alle virkemidlene skal markedsføres og brukes slik at det økonomiske potensialet som ligger i en aktiv satsing på både kvinner og menn i næringen, blir utnyttet. For øvrig vises det til disposisjonsbrevet fra Nærings- og handelsdepartementet der likestilling er ett av hovedområdene i årsrapporten.

Innhold:

1.	Overordnet mål for landbruks- og bygdeutvikling i IN	3
2.	Disponible bevilgninger	6
3.	Nærmere om de enkelte ordningene og postene	7
4.	Nærmere om utvalgte satsingsområder	13
5.	Nærmere omtale av tildelingen for 2006	14
6.	Rapportering	15

---

1. OVERORDNET MÅL FOR LANDBRUKS- OG BYGDEUTVIKLING I IN

Målene for landbrukspolitikken er fastlagt ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 19 (1999-2000) ”Om norsk landbruk og matproduksjon”. Innenfor denne rammen vil Regjeringen arbeide for å sikre en variert bruksstruktur og å opprettholde et levende landbruk over hele landet, jf også den politiske plattformen for flertallsregjeringen.

Landbrukspolitikken generelt og den landbruksrelaterte næringsutviklingen spesielt, skal være et verktøy også for å nå distriktpolitiske målsettinger. Disse målsetningene kan ikke nås uten at landbruket beholder sin kraft som motor i utviklingen av næringslivet og lokalsamfunnene landet rundt. Framover vil det være en sentral oppgave å opprettholde legitimitet i storsamfunnet for å opprettholde landbruket.

Landbruket står foran store utfordringer. Målet for landbruksrelatert næringsutvikling er å skape lønnsomme arbeidsplasser og å bidra til bosetting og sysselsetting i hele landet. Det presiseres at lønnsomhet for regjeringen ikke er ensbetydende med strukturrasjonalisering.

Landbruk må defineres bredest mulig, og det må stimuleres til å utnytte og utvikle nye markeder for produkter fra norsk landbruk, basert på kvalitet og trygghet. Vekstkraftige næringsmiljøer skapes regionalt. En målrettet satsing på å unytte regionale fortinn vil gi Norge gode forutsetninger for å møte den økende konkurransen i næringslivet. Regjeringen vil derfor satse på å utvikle næringsvirksomhet på områder hvor de enkelte regioner har spesielle fortrinn. INs arbeid må bygge opp under en målrettet satsing på regionale fortrinn.

Den nasjonale strategien for næringsutvikling, ”Landbruk - mer enn landbruk” med tillegg datert februar 2006, gir stort rom for prioriteringer og målrettet satsing, og skal legges til grunn for INs arbeid og fungere som en overbygging for verdiskapingsprogrammene og annen næringsutvikling. Det vil i løpet av høsten 2006 igangsettes et arbeid med en større rullering av ”Landbruk - mer enn landbruk”. LMD vil komme nærmere tilbake til organisering av dette arbeidet.

God lønnsomhet i det tradisjonelle landbruket er nøkkelen til nyskaping i landbruket generelt. Norsk jordbruk er i stor grad basert på familiejordbruk, dvs. enkeltbruk, med personlig eierskap, der bruket fungerer både som arbeidsplass og bolig. Det er ikke bare vilkårene for de største samarbeidsforetakene og bønder med spesialproduksjon rettet mot nisjer i markedet som skal ivaretas. Framover må det derfor legges vesentlig vekt på en fornuftig utvikling også for de mange enkeltbrukene som ligger mellom disse ytterpunktene. I tillegg skal næringsutviklingsarbeidet også bidra til å opprettholde en variert bruksstruktur hvor deltidslandbruket og kombinasjonsbrukene gis utviklingsmuligheter ut fra målsettingen om levende bygder og et allsidig næringsliv. Dyrevelferd skal prioriteres slik at nye krav til driftsapparatet imøtekommes.

Med dette som utgangspunkt legges det til grunn at investeringsvirkemidlene i landbruket framover fordeles på en slik måte at de bidrar til en variert bruksstruktur. IN må, gjennom investeringsvirkemidlene, bidra til at flere foretak enn i dag får mulighet til å investere og bedre lønnsomheten.

For 2006 legger LMD opp til en sterkere samordning av ulike sektorområder innenfor landbruket. Statsrådets kontaktutvalg for næringsutvikling (SKN) som ble opprettet i 2005, vil bli videreført. SKN skal bl.a. gi overordnede råd og innspill til statsråden for bruk av landbrukets virkemidler for næringsutvikling slik at midlene gir grunnlag for målrettet innsats

og innovasjon i politikktutforming. Videre skal SKN påpeke barrierer som hindrer innovasjon, og fremme forslag til tiltak for å løse disse, samt skape forankring i næringen. IN vil være representert i SKN.

Det forutsettes at IN viderefører sine faglige møtearenaer for temaområdene mat, tre, bioenergi, ”Inn på tunet” og reiseliv. I den grad IN anser det som nødvendig for sitt arbeid, kan det i tillegg etableres faglige møtearenaer på andre områder. De faglige møtearenaene skal gi IN og LMD signaler om målrettet bruk av virkemidlene, økt samhandling og innovasjon.

Regjeringen legger også vekt på å sikre lokal innflytelse på næringsutvikling i bygdene. Etableringen av regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling, tett samarbeid i det regionale partnerskapet og med kommunene er en vesentlig del av dette. Det er viktig at INs distriktskontor og fylkesmennene diskuterer temaer lokalt for å sikre gjensidig forankring, og landbrukets plass i INs arbeid.

Regjeringens nye målsetting om at 15 prosent av matproduksjon og –forbruk skal være økologisk innen 2015, tilsier at det er behov for et løft på dette området. Det er derfor viktig at IN sørger for at satsingen på økologisk landbruk inkluderes i-, og gjøres til en integrert del av det generelle næringsutviklingsarbeidet.

Næringsaktivitet der landbruksressurser bidrar til å øke livskvaliteten til befolkningen gjennom å tilby gode helse, omsorgs- og opplæring/utdanningstilbud, det vil si Inn på tunet tilbud, er et satsingsområde for regjeringen. IN må prioritere tiltak som gir økt verdiskaping for tilbydere av Inn på tunet-tjenester. Det er spesielt viktig å bidra til å videreutvikle hjemmesiden www.innpaataunet.no som eies og drives av Det kongelige selskap for Norges Vel.

LMD har i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Utenriksdepartementet, fylkeskommunene og IN jobbet med utarbeidelsen av et nytt mål- og resultatstyringssystem for IN. I dette systemet er målene for landbruks- og bygdeutviklingsvirksomheten i IN integrert i mer overordnede mål for den totale virksomheten i IN. LMD viser til det nye mål- og resultatstyringssystemet og strategiene for næringsutvikling i tilknytning til landbruket, både nasjonal strategi og regionale strategier, for formulering av mål for virksomheten. LMD har engasjert Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) for å utarbeide et forslag til regelmessig dokumentasjon som legger grunnlag for evaluering av effekter av BU-ordningen og læring for revisjon av virkemiddelutforming og tiltaksgjennomføring. Det vil bli opprettet kontakt med IN om dette arbeidet.

I samsvar med styringsdialogen mellom LMD og IN, må IN i 2006 prioritere arbeidet med nettbasert publisering og dokumentasjon av nyskappingsprosjekter innen landbrukssektoren (mat, trevirke, reiseliv, utmark etc.). Arbeidet skal skje i tett dialog med LMDs informasjonsenhet, som også skal ha innflytelse på hvilke informasjonskanaler som skal benyttes. Målsettingen er å spre informasjon om næringsutvikling og motivere til dette. Dette må skje direkte til potensielle nyetablerere, til presse, folkevalgte, offentlig forvaltning og et samlet virkemiddelapparat. Kontaktutvalget mellom LMD, fylkesmannen og IN (4-6 møter pr år) må videreutvikles også med tanke på dette, og for å sikre god informasjonsutveksling

generelt. Samarbeidet med Statens landbruksforvaltning (SLF) må videreutvikles både med tanke på konkrete arbeidsområder og informasjonsutveksling.

Verdiskapingsprogrammet for bruk og foredling av trevirke, "Treprogrammet", anses avsluttet i 2005. Erfaringene viser at programmet har bidratt til bedre lønnsomhet og økt verdiskaping i verdikjeden. Det er derfor lagt opp til nye tresatsingstiltak for 2006, jf St.prp. nr. 1(2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006). Se egen omtale senere i brevet.

IN vil være sentral i budsjettoppfølgingen av Innlandet 2010. Oppfølgingen på dette området vil i skje innen INs regionale netteverksprogrammer. IN vil motta et eget brev med presiseringer av dette oppdraget.

IN har sekretariatsfunksjonen for et samarbeidsprosjekt for å styrke kommunene som næringsutviklingsaktører. Prosjektet er et samarbeid mellom IN, LMD, Kommunal- og regionaldepartementet og Kommunenes Sentralforbund. Oppfølging av pilotene og det regionale arbeidet blir et viktig arbeid i 2006.

Som et ledd i landbrukets hundreårsmarkering av unionsoppløsningen arrangerte LMD i samarbeid med Mat og Kulturlandskap en to dagers matfestival (Matstreif) i Oslo i juni 2005. LMD ber om at det med utgangspunkt i erfaringene fra Matstreif, arrangeres et årlig matstreif i Oslo fra 2006. Det operative ansvaret for gjennomføring av matfestivalen legges til IN. Det kan bli aktuelt med ulik profil fra år til år. LMD vil komme tilbake til IN om dette.

2. DISPONIBLE BEVILGNINGER

Følgende bevilgninger på LMDs budsjett for 2006 blir stilt til disposisjon for IN på de vilkår som fremgår av dette brevet (i mill. kroner):

Kap	Post	Betegnelse	Del-bevilgning 2006	Sum bevilgning 2006
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket (utenfor Jordbruksavtalen)		
	50	Verdiskapingsprogram for matproduksjon Herav: Matmerk	14,0	101,0*
	50	Sentrale BU-midler		29,4*
	50	Bioenergiprogram		25,0
	50	Innlandet 2010		20,0
	71	Verdiskapingsprogram for bruk og foredling av trevirke (nye tresatsingstiltak) Herav: Prosjekter/tresatsingstiltak Administrasjon av programmet	33,0 2,0	35,0
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen		
	51	Tilskudd til Reindriftens utviklingsfond (RUF)		
		Verdiskapingsprogram for reindrift Herav: Prosjekter/satsinger Administrasjon av programmet	6,5 1,2	7,7
	51	Konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk		1,0

*Beløpet i tabellen gjenspeiler den del av bevilgningen som blir stilt til disposisjon for IN. Tallet er ikke sammenlignbart med budsjettposten.

Når det gjelder kap 1150, post 50, De fylkesvise BU-midlene, får IN eget oppdragsbrev fra fylkesmennene som beskriver hvordan de bedriftsrettede BU-midlene skal forvaltes. Den fylkesvise fordelingen av disse midlene blir som i 2005. LMD vil vurdere å ta i bruk en ny fordelingsnøkkel fra og med 2007.

3. NÆRMERE OM DE ENKELTE ORDNINGENE OG POSTENE

Her omtales de ordningene som får bevilgning over LMDs budsjett.

3.1. Ordninger under kap. 1149 Fondsavsetninger

Landbrukets utviklingsfond (LUF) forvaltes av Statens landbruksforvaltning (SLF), som også er ansvarlig for regnskapsføringen. Fondsmidlene kan brukes til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommen. Dette gjelder også om landbrukseiendommen er en del av en kombinert arbeidsplass.

3.1.1. Verdiskapingsprogram for matproduksjon

Verdiskapingsprogram for matproduksjon ble etablert i 2001. Programmet bygger i hovedsak på dokumentet "Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon – et program for innovasjon og mangfold på matområdet" av 3. januar 2001. Fra 2005 gjelder den nasjonale strategien "Landbruk - mer enn landbruk" og tillegget datert februar 2006, som strategi for Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon. Programmet er nærmere omtalt i St. prp. nr. 1 (2005-2006).

Tildelingen til Verdiskapingsprogram for matproduksjon som stilles til disposisjon for IN, er i 2006 på 105,0 mill. kroner. Midlene fordeles som følger:

Formål	mill. kroner
Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon	87,0
Matmerk	14,0
SUM	101,0

I arbeidet med verdiskapingsprogrammet må IN arbeide proaktivt for å fremme nye prosjekter og legge til rette for regional næringsutvikling. Dette arbeidet skal gjøres i samarbeid med Fylkesmannen som blant annet har ansvaret for utarbeiding av de regionale næringsstrategiene.

IN sentralt skal arbeide for å holde oversikt over aktiviteter/prosjekter innenfor den nasjonale matstrategiens sentrale satsingsområder. Dette for å sikre en best mulig utnyttelse av ressursene og mulige synergieffekter mellom prosjekter, i dette ligger bl a koordinering av aktivitetene på området logistikk og distribusjon. Det legges vekt på at reduksjonen i bevilgningen, i så liten grad som mulig, går på bekostning av støtte til innovative matprodusenter. LMD legger vekt på at bruken av etablert kompetanse og nettverk på matområdet, både regionalt og nasjonalt, optimaliseres.

Som en oppfølging av satsingen på frukt og grønt i 2005 ber LMD om at innovative prosjekter som kan bidra til å øke frukt- og grøntprodusenters verdiskaping prioriteres. Det er økt oppmerksomhet og interesse for norske matspesialiteter i dagligvarehandelen og reiselivsbransjen. For å møte etterspørselen må programmet bidra til å utvikle bedrifter med vekstpotensial som satser på matspesialiteter.

Det vises til omtalen i St.prp. nr.1 (2005-2006) om styrking av Mattilsynets kompetanse rettet mot mindre matbedrifter som del av kompetansesatsingen i Verdiskapingsprogrammet for

matproduksjon. Det skal legges til rette for at midler fra Verdiskapingsprogrammet bidrar til delfinansiering av prosjekter hvor Mattilsynet forsterker kompetansesatsingen rettet mot småskalaproduksjon. Arbeidet må sees i sammenheng med arbeidet i kompetansenavene ledet av Matforsk.

Det er avsatt 14,0 mill. kroner til drift av Matmerk over statsbudsjettet for 2006. Matmerks hovedmål er, gjennom merkeordninger, å styrke og fremme konkurransekraften til norsk matproduksjon. Matmerk er en viktig aktør for å implementere den nasjonale næringsstrategien på matområdet. LMD forventer at Matmerk prioriterer merkebrukere og potensielle merkebrukere av Beskyttede betegnelser, samt arbeidet med markedsføring og økt markedsadgang for norske matspesialiteter. Mattilsynet vil i 2006 gjøre en vurdering av saksbehandlingen og organiseringen av forvaltningen av Beskyttede betegnelser. Matmerk må påregne å delta i dette arbeidet. Det er igangsatt et arbeid med å vurdere en samordning av aktivitetene i KSL og Matmerk. Det vil foreligge en rapport med anbefalinger våren 2006, og oppfølging av rapportens konklusjoner vil skje i Jordbruksoppgjøret for 2006.

Det legges vekt på at Matmerk øker inntjeningen fra merkebrukerne og andre oppdrag for produsenter. I arbeidet med den offentlige merkeordningen Beskyttede betegnelser rapporterer Matmerks administrasjon til Mattilsynet og ikke til stiftelsens styre. LMD sine føringer og prioriteringer knyttet til Matmerk må formidles i IN sitt tilskuddsbrev til stiftelsen.

3.1.2. Sentrale BU-midler

Formålet med BU-midlene er å legge til rette for næringsutvikling som danner grunnlag for langsiktig, lønnsom verdiskaping og desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommene spesielt.

Midlene skal gå til prosjekter av landsomfattende og fylkesovergripende karakter. Under følger en oversikt over bindinger på de sentrale BU-midlene for 2006:

Formål	mill. kroner
1. Reiseliv	22,4
2. Forskningsprosjekt korn	1,5
3. Landbruksbygg i arktiske strøk	1,5
4. Sentral støtte til Norsk Innlandsfiskelag	0,5
5. Sentral støtte til Norsk Bygdeturisme og Gardsmat	1,5
6. Konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindrift og jordbruk	1,0
7. Utviklingsprosjekt gjennom IN	1,0
SUM	29,4

LMD ber IN følge opp og utbetale de ovennevnte beløp bortsett fra punkt 4 og 5 der LMD vil skrive tilskuddsbrev og følge opp, mens utbetalingen gjøres av IN.

3.1.3. Bioenergiprogrammet

Budsjettet for bioenergiprogrammet blir økt til 25 mill. kroner for 2006. Hovedmålene som gjaldt for programmet i 2005 videreføres. De viktige styringsdokumentene er med andre ord rapport fra arbeidsgruppen som utredet ordningen i 2002, brev fra LMD av september 2004

samt den nasjonale strategien for næringsutvikling "Landbruk - mer enn landbruk" med tillegg datert februar 2006. LMD vil snart komme tilbake med noen justeringer av profilen på tiltakene innenfor disse rammene, med utgangspunkt i IN sin vurdering av ordningen for 2005. Kompetanseutvikling skal fortsatt ha høy prioritet, og LMD ser fordeler i å fordele midlene etter et mer administrativt rasjonelt opplegg som IN foreslår i notat av 19.01.2006.

Det legges til grunn at IN i forvaltningen av bioenergiprogrammet, fortsatt sikrer en samordning i forhold til ENOVAs kompetanse og virkemidler innen området. Det forutsettes videre at IN benytter seg av den kompetanse og det nettverk fylkesmannen har innenfor bioenergiområdet. I tillegg til at det er en åpen søknadsbasert ordning, bør det arbeides proaktivt for å nå tiltak/prosjekter som allerede er i ferd med å utvikles. LMD forutsetter at det foretas en koordinert vurdering av prosjektsøknadene. IN bør for øvrig legge vekt på å få i gang aktivitet i de geografiske områder eller fylker som til nå har hatt en beskjeden prosjektvirksomhet.

Beløpet som stilles til disposisjon for ordningen i 2006 er nær det dobbelte av hva det var i det første driftsåret for ordningen. LMD forutsetter at de administrative ressurser som stilles til disposisjon for forvaltningen av ordningen, tar høyde for dette. LMD ønsker som tidligere, en vurdering av hvordan ordningen har fungert, med vekt på eventuelle forbedringspunkter, mot slutten av året.

3.1.4. Tresatsingstiltak

Avslutning av tidligere treprogram

Den femårige programperioden for Verdiskapningsprogram for bruk og foredling av trevirke - Treprogrammet, som ble startet opp i 2000, anses avsluttet i 2005. IN skal følge opp den aktiviteten og de prosjekter som er startet opp i denne sammenheng til de er avsluttet. Midler som er utbetalt fra LMD til IN, men ikke er utbetalt fra IN eller bundet opp av tilsagn, kan ikke påregnes brukt til tresatsingstiltak i 2006. LMD vil ta opp bruken av disse midlene i revidert nasjonalbudsjett for 2006. Som kjent er den statsstøtten som er gitt gjennom Treprogrammet innklaget til ESA av byggutengrenser.no. Saken er pt fortsatt til behandling i ESA. IN må påregne å bistå LMD i en eventuell videre prosess i forhold til ESA.

Nye tresatsingstiltak

Regjeringen har i St.prp. nr. 1 (2005-2006), jf St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), lagt opp til nye tresatsingstiltak fra 2006. Det er forutsatt at LMD med basis i Statsrådets kontaktutvalg for næringsutvikling og kontakt med IN og andre aktører skal konkretisere innholdet i tiltakene framover. Sentrale innsatsområder vil være nyskaping og verdikjedeutvikling. Dette omfatter bedre utnyttning av og heving av kunnskap og kompetanse, bedre virkesutnyttning, bedre produkter og bedre tilpasning til sluttbrukernes krav. Hensikten er å legge et bedre grunnlag for et robust primærskogbruk og holde oppe den verdiskapingen tremekanisk industri tilfører mange lokalsamfunn. Det er også forutsatt at de nye tiltakene skal utformes slik at de er i samsvar med prinsippene som følger av EØS-avtalen.

LMD ber IN, på basis av de erfaringer som er høstet gjennom Treprogrammet, vurdere mål og innretning for de nye tresatsingstiltakene. IN kan i denne sammenheng vurdere så vel visjon og mål for tiltakene som navnsetting av tiltakene. Mål og innretning må være i tråd med de føringer som ligger i LMDs budsjettproposisjon for 2006 og LMDs strategi for næringsutvikling "Landbruk - mer enn landbruk" med tillegg datert februar 2006, jf også

tidligere korrespondanse om dette. Som grunnlag for å utforme nye tresatsingstiltak foreligger ellers Evalueringen av Treprogrammet i 2004, forslag fra styret for Treprogrammet til videre satsingsområder som skal bidra til økt trebruk, og råd og innspill fra den nyetablerte faglige møtearenaen for temaområdet tre.

Med utgangspunkt i dette bes IN utforme et nytt programnotat, som sendes LMD for godkjenning innen 25. mars 2006. IN kan påbegynne behandling av søknader til nye tresatsingstiltak, men ikke tildele midler før programnotatet er godkjent av LMD. Programnotatet må for øvrig inneholde alle nødvendige regler for forvaltning av de midlene som stilles til disposisjon, herunder de regler som skal følges med hensyn til EØS.

Det legges til grunn at støtte som gis under de nye tresatsingstiltakene må gis i henhold til gruppeunntakene, jf. forordning 68/2001 om opplæringsstøtte eller forordning 70/2001 endret ved forordning 364/2004 om støtte til små og mellomstore bedrifter, med mindre støtten faller utenfor EØS-avtalen fordi den kan henføres til unntaket for landbruksvirksomhet, eller støtten omfattes av EØS-avtalens artikkel 61(1) på grunn av forordning 69/2001 om bagatellmessig støtte. Støtte som ikke er bagatellmessig, eller ikke er omfattet av gruppeunntak eller landbruksunntaket som nevnt ovenfor, skal ikke tildeles før godkjenning fra ESA foreligger. Der slik godkjenning anses nødvendig, forutsettes IN å forberede og gjennomføre notifikasjon (forhåndsmelding) så langt det er mulig uten LMDs medvirkning. IN bes også forestå, så langt mulig, melding m v til ESA der gruppeunntak benyttes.

Hovedoppgaven til IN blir å sørge for at den totale virksomheten knyttet til de nye tresatsingstiltakene er i tråd med de mål og strategier som etableres for satsingen. INs ansvar omfatter også den utadrettede virksomheten som er viktig for å skape motivasjon i næringen og en aktiv og oppsøkende holdning hva angår nye prosjekter. Arbeidet forutsettes å skje i samarbeid med fylkesmennene for å optimalisere bruken av etablert kompetanse og nettverk på området. LMD ber også om at IN så langt mulig følger opp tresatsingstiltakene med basis i det arbeidet som pågår med å utvikle en nasjonal strategi for økt avvirkning, jf St.prp. nr. 1 (2005-2006), jf St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

Det er etablert et forsterket samarbeid mellom IN og Norges forskningsråd innenfor skog- og treområdet - Fellessatsing TRE - for å styrke kunnskapskjeden mellom forskning, utvikling og kommersialisering. LMD legger til grunn at IN skal ha en rolle i å bidra til arbeidsdeling og samspill med Forskningsrådet om søknadsbehandling og veiledning til virksomheter med forsknings- og utviklingsoppgaver. LMD ber IN rapportere/formidle de erfaringer som høstes gjennom dette samarbeidet til LMD.

3.1.5. Innlandet 2010

Det er satt av 20 mill kroner over LMDs budsjett for 2006 til oppfølgingen av Innlandet 2010. Innlandet 2010 vil bli fulgt opp gjennom INs regionale nettverksprogrammer, Arenaprogrammet og Norwegian Centre of Expertice. LMD legger vekt på at budsjett disponeringen i størst mulig grad samsvarer med anbefalinger i rapporten fra Utviklingsrådet i Innlandet 2010 fra mars 2005, innenfor de prioriterte handlingsområdene Industri, Bioenergi, Reiseliv og Bioteknologi. LMD legger vesentlig vekt på at arbeidet innrettes slik at midlene skal bidra til økt bedriftsetablering og nyskaping i Innlandet. Utviklingsrådet gis også innfor tidligere bevilgede midler fra LMD, i oppgave å komme med forslag om videreutvikling av Innlandet 2010. Budsjettmidlene må fordeles på en periode på 3

– 4 år og sees i sammenheng med tilsvarende satsinger i Innlandet i regi av IN, SIVA og Forskningsrådet. IN vil motta et eget brev med presiseringer av dette oppdraget.

3.2. Ordninger under kap. 1150, post 50 Fylkesvise BU-midler

De fylkesvise BU-midlene forvaltes etter Forskrift om midler til bygdeutvikling.

IN får oppdragsbrev fra fylkesmennene som beskriver hvordan de bedriftsrettede BU-midlene skal forvaltes.

For å kunne forvalte midlene slik at de på en best mulig måte oppfyller nasjonale landbrukspolitiske mål, må IN som tidligere sette seg grundig inn i sentrale landbrukspolitiske dokumenter (for eksempel St.prp. nr.69 (2004-2005) Om jordbruksoppgjøret 2005 og St.prp. nr 1 (2005-2006) Landbruks- og matdepartementet).

LMD foretar en fordeling av tilskuddsrammen på fylkene. Fylkesvis fordeling og rundskriv knyttet til "Forskrift om midler til bygdeutvikling" blir sendt til IN.

Fra og med 2004 er det igangsatt forsøk med oppgavedifferensiering av BU-midlene i Oppland (henholdsvis i region Valdres og region Nord-Gudbrandsdal). INs klagenemnd vil fortsatt fungere som klageinstans i forsøksperioden.

BU-midlene skal inngå i INs kundeundersøkelser.
IN har ansvaret for tildeling av nasjonal og fylkesvise BU-priser for 2006.

Utlånsrammen for rentestøtteordningen er for 2005 på 700 mill. kroner. Nivået på rentestøtten fastsettes av IN en gang pr år for alle lån som er inne i rentestøtteordningen. Rentestøtten skal være 50 pst. av *Risikofri rente 3 år stat (ST4X)* for foregående år.

3.3. Ordninger under kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

Reindriffts utviklingsfond (RUF) kan brukes til praktiske tiltak i næringen, som for eksempel investeringer i anlegg og infrastruktur til bruk i utøvelsen av reindrift, investeringer knyttet til binæringer, strukturtiltak, faglige tiltak, stipend, markedsfremmende tiltak m.m.

Reindrift representerer en næringsvei og en livsform som er særpreget samisk, og reindriffts-politikken er derfor sentral i samepolitisk sammenheng. Utfordringene er mange og sammensatte. IN skal bidra til en livskraftig reindriffts-næring innen for de rammer som resursgrunnlaget setter. Dette innebærer en aktiv oppfølging av de oppgavene som er direkte tillagt gjennom reindrifftsavtaleforhandlingene. Videre vises det til de muligheter som ligger ved at reindrifften også er søknadsberettiget til midler over VSP-mat. Ved IN sin søknadsbehandling av tiltak som søkes etablert innenfor et reindriffts-område, skal IN der dette er naturlig, vurdere konsekvensene for reindrifften. Dette gjelder særlig arealkrevende tiltak, samt tiltak som kan få negative konsekvenser for utøvelsen av reindrifften.

3.3.1. Ordningen med konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk

Konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og jordbruk er regulert gjennom Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og jordbruk, gitt av Landbruksdepartementet i august 2000.

Avsetningen fra RUF til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og jordbruk for 2005 er på 1 mill. kroner (fastsatt i Reindrifftsavtalen for 2004/2005).

Ordningen finansieres med midler både fra RUF og LUF. LUF-delen (inntil 1 mill. kroner) finansieres over de sentrale BU-midlene.

3.3.2 Verdiskapingsprogrammet for reindrift

Verdiskapingsprogrammet for reindrift ble startet opp 01.07.2001, jf. St.prp. nr. 70 (2000-2001) *Om reinsdriftsavtalen 2001-2002*. Formålet med programmet er å øke verdiskapingen i næringen slik at denne kommer utøverne til gode ved å øke inntekten til reieneier. Det er viktig at programmet utvikles slik at næringens spesifikke utfordringer imøtekommes.

Verdiskapingsprogrammet må sees i sammenheng med St. meld. nr. 28 (1991-92), *En bærekraftig reindrift*, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-92).

Det er gjennomført en evaluering av programmet. Det er viktig at IN følger opp evalueringens anbefalinger og de føringer som blir gitt av avtalepartene ved de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene. Her vises det særlig til behovet for at VSP-Rein har et særlig fokus på verdikjeden og utvikling av markedskanaler som kan gi en markedsorientert produksjon i tråd med etterspørselen

Det forutsettes at IN utnytter erfaringer og kompetanse fra arbeidet med de forskjellige verdiskapingsprogrammene slik at de gjensidig forsterker hverandres virkning. Videre skal IN i nært samarbeid med Reindrifftsforvaltningen arbeide for at de økonomiske virkemidlene fra henholdsvis RUF og verdiskapingsprogrammet blir sett i sammenheng slik at effekten av de to ordningene blir størst mulig. IN skal også arbeide for å legge til rette for ei positiv samhandling mellom reindriftnæringen, Reindrifftsforvaltningen og egen organisasjon i gjennomføringen av programmet.

For avtaleåret 2005/2006 (fra 1. juli 2005 til 30. juni 2006) er det satt av 7,7 mill. kroner til verdiskapingsprogrammet, hvorav 1,2 mill. kroner er øremerket administrasjon av programmet. I 2006 skal IN ved behandling av søknader om midler fra verdiskapingsprogrammet, prioritere søknader om markeds- og salgsfremmende tiltak.

3.4. Kap. 2421 (NHD) Lavrisikolåneordningen - Lån til landbruksformål

IN kan som tidligere gi lån til landbruksformål innenfor rammen for Lavrisikolåneordningen. Lån kan gis til både næringsformål og boligformål. Det er viktig at IN i sin rapportering og statistikkføring fortsatt opprettholder et skille mellom boligformål og næringsformål. Som næringslån regnes også rentebærende lån til miljøtiltak i landbruket.

4. NÆRMERE OM UTVALGTE SATSINGSOMRÅDER

Omtalen peker på en del viktige områder for 2006. Omtalen er ikke uttømmende, og må sees i sammenheng med bl.a. St.prp. nr.1 (2005-2006), St.prp. nr.69 (2004-2005) *Om jordbruksoppjøret 2005* og St. prp. nr. 63 (2004-2005) *Om Reindriftsavtalen 2005/2006*. IN må også ha en initierende rolle innenfor sine virksomhetsområder.

4.1. Kompetansesenterfunksjon

For de områder der IN skal ha en koordinerende rolle og fylkesmannen ivaretar oppgaver regionalt, forventes det at IN har oversikt over igangværende arbeid og kan formidle erfaringer og kontakt utover egen organisasjon.

IN sentralt skal også ha en kompetansesenterfunksjon i forhold til sine distriktskontorer når det gjelder landbruks- og bygdeutviklingsvirksomheten i IN. Det er viktig at dette er en utviklingsrolle med hensyn til strategier, overordnede føringer og kobling av ulike kompetansenettverk.

4.2. Likestilling

IN må legge økt vekt på tiltak som styrker likestillingen i landbruksnæringen og i landbrukstilknyttet virksomhet. Likestillingstiltak innen landbrukssektoren må samordnes med INs generelle satsing på kvinner. Med dette som bakgrunn må strategi for likestillingssatsingen oppdateres og følges opp, herunder deltakelsen i likestillings-/kvinnenettverk, som for eksempel FAOs "Working Party on Women and Family in Rural Development".

Likestillingsvurderingen av budsjettet videreføres for å få bedre kunnskap om effekten av virkemidlene i et likestillingsperspektiv. Dette gjelder først og fremst verdiskapingsprogrammene.

Likestillingsarbeidet må skje i samspill med fylkesmannen og andre relevante institusjoner. IN bør ha stor oppmerksomhet rettet mot profilering og synliggjøring av gode eksempler.

INs planer om prosjekt "Ung bygdenæring" bør videreutvikles, og likestillingsperspektivet bør ha en sentral plass i et slikt prosjekt.

4.3. Innovasjon og forskning

IN må legge vekt på å fremme samhandling og samarbeid mellom kunnskaps- og forskningsmiljøer, offentlige virksomheter og næringslivet for å fremme næringsutvikling og nyskaping. Samarbeidsavtalen mellom IN og Norges forskningsråd er et viktig redskap for å koble forskning og næringsutvikling. For å fremme vekstkraftige næringsmiljøer regionalt er det viktig at IN involverer Fylkesmannen i samhandlingen mellom Norges forskningsråd og IN. Innovasjon og nyskaping skal vektlegges i forvaltningen av BU-midlene.

LMD skal utvikle en generelle innovasjonspolitisk plattform innen vårt ansvarsområde. IN vil bli en viktig samarbeidspart i arbeidet. Erfaringer fra deltakelse innen nye programområder som Arena-programmet og NCE vil være av vesentlig betydning i dette arbeidet. Dette sees i sammenheng med at LMD etablerer en "Strategi for forskning og forskningsbasert

innovasjon” i 2006. Strategien vil erstatte både den eksisterende Langtidsplan (1998-2005) og Handlingsplan (2001-2005) for landbruksforskningen, og vise hvordan LMD vil følge opp sektoransvaret på forskningsområdet og innenfor forskningsbasert innovasjon de neste fire årene. IN vil bli involvert i dette arbeidet.

4.4. Grønt reiseliv inkludert utmark og innlandsfiske

Det er øremerket 22,4 mill. kroner av de sentrale BU-midlene til reiselivsformål. Innenfor denne rammen skal det prioriteres markedsføringstiltak og bedriftsovergripende tiltak for å bedre kvaliteten og lønnsomheten i det grønne reiselivet. Når det gjelder prioritering av markedsføringsaktiviteter, forutsettes det et samarbeid med næringsorganisasjonene i landbruket og den nyopprettede faglige møtearena for reiseliv.

Turisme og reiseliv er viktige næringer for hele Norge, både i distriktene og i mer sentrale strøk. IN må arbeide for at det landbrukstilknyttede reiselivet blir utviklet på en framtidsrettet måte som kan gi store ringvirkninger for distriktsnorge generelt og landbruksnæringen spesielt. INs arbeid med landbrukstilknyttet reiseliv må bidra til at forholdene legges til rette for fortsatt bo- og sysselsetting rundt om i hele landet gjennom innovasjon og nye samarbeidsformer som tar utgangspunkt i Norges konkurransefortrinn.

En målrettet satsing på næringsutvikling i tilknytning til vernede områder er varslet gjennom Stortingets behandling av ”Fjellteksten”, og det er viktig at IN holder seg orientert om dette arbeidet. INs arbeid med reiseliv i tilknytning til landbruket må legge vekt på å styrke lokal identitet, lokal kultur, kunnskapsformidling og selvfølgelig kvalitetssikring i alle ledd, herunder en bevisst miljøtenking.

Det forventes en målrettet, samordnet og effektiv bruk av ressursene på området.

I forbindelse med INs oppdatering av reiselivsstrategien, må reiseliv tilknyttet landbruksdistrikter ivaretas. For øvrig vises det til LMDs nasjonale strategi for næringsutvikling ”Landbruk – mer enn landbruk” med tillegg datert februar 2006.

5. NÆRMERE OMTALE AV TILDELINGEN FOR 2006

5.1. Kap 1149 post 50 og 1150 Post 50 – Fondsavsetninger

Administrasjonsbevilgningen fra Nærings- og handelsdepartementet skal dekke gjennomføring av oppgaver knyttet til jordbruksavtalen, jf. Nærings- og handelsdepartementets disposisjonsbrev.

IN har oppgaver og ansvar knyttet til forvaltningen av følgende tilskuddsordninger under Landbrukets utviklingsfond (LUF):

- ✓ Verdiskapingsprogram for matproduksjon
- ✓ Sentrale BU-midler
- ✓ Fylkesvise BU-midler, herunder rentestøtte
- ✓ Bioenergiprogram

Statens landbruksforvaltning (SLF) har det administrative hovedansvaret for LUF, jf. St.prp. nr.1 Tillegg nr.3 (1999-2000). For LUF-ordninger som skal forvaltes av IN legges det opp til periodisk overføring (4-6 ganger pr år) av midler fra fondet til IN, som utbetaler og regnskapsfører tilskudd/lån og mottar og regnskapsfører inntekter fra avdrag på lån. IN må videreføre sin kontakt med SLF når det gjelder regnskap og overføring av midler.

Visse administrative utgiftene forbundet med LUF forutsettes dekket av fondet som tidligere, jf. St.prp. nr.1 Tillegg nr.3 (1999-2000). Disse utgiftene kan variere fra år til år. For 2006 kan følgende utgifter dekkes:

- ✓ Administrasjon av Verdiskapingsprogram for matproduksjon
- ✓ Administrasjon av Bioenergiprogram
- ✓ Utgifter knyttet til faglige møtearenaer (avklares nærmere med LMD)
- ✓ Oppfølging av BU-lån (rentefrie lån fra LUF)
- ✓ LMDs andel av Kundeeffektundersøkelsene

LMD har besluttet at det for 2006 maksimalt kan trekkes 7,5 mill. kroner fra LUF til dekking av administrative kostnader i IN. IN må dokumentere disse utgiftene overfor LMD før beløpet kan trekkes på overføringen fra LUF.

5.2. Kap 1149 Post 71 – Verdiskapingsprogram for bruk og foredling av trevirke

Utbetaling av midler til nye tresatsingstiltak vil skje etter behov og anmodning fra IN til LMD.

De administrative utgiftene forbundet med det nye programmet skal dekkes av bevilgningen, og har en ramme på 2,0 mill. kroner for 2006. IN må dokumentere disse utgiftene før beløpet kan overføres.

5.3. Kapittel 1151 Post 51 – Tilskudd Utviklings- og investeringsfondet for rein (RUF)

På bakgrunn av kvartalsvise rapporter vil IN få refusjon fra RUF til konfliktforebyggende tiltak. Refusjonen vil bli effektivert av Reindriftsforvaltningen i Alta.

Utbetaling av midler til verdiskapingsprogram for reindrift vil skje etter anmodning fra IN til Reindriftsforvaltningen.

6. RAPPORTERING

Det vil i 2006 bli avviklet 2 styringsmøter mellom LMD og IN. Møter utover dette vil bli avviklet etter behov.

IN skal to ganger i løpet av 2006 orientere LMD om planlagte og gjennomførte aktiviteter på følgende områder:

- ✓ Kompetansesenterfunksjonen
- ✓ Arbeid med ungdom og likestilling i landbruket
- ✓ Arbeid knyttet til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og jordbruk
- ✓ De tre Verdiskapingsprogrammene
- ✓ Bioenergiprogrammet

- ✓ Arbeid med reiseliv
- ✓ Arbeid med "Inn på tunet"
- ✓ Innlandet 2010

IN skal rapportere til LMD på bruken av virkemidlene i tråd med rapporteringskalenderen for 2006.

Med hilsen

Leif Forsell e.f.
ekspedisjonssjef

Anne Marie Glosli
avdelingsdirektør

Kopi:
Nærings- og handelsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Utenriksdepartementet
Statens landbruksforvaltning
Riksrevisjonen

Vedlegg 2

Vedlegg 1

Konkretisering av delmålene til Innovasjon Norge

1. Økt innovasjon i næringslivet i hele landet

Innovasjon Norge skal bidra til

- økt omfang av lønnsomme etableringer
- økt innovasjonsevne og –takt
- utvikling av lokale, regionale og nasjonale næringsmiljø og innovasjonssystemer som gir bedre vilkår for innovasjonsbasert verdiskaping

2. Økt internasjonalisering i næringslivet i hele landet

Innovasjon Norge skal bidra til:

- økte kunnskaper i næringslivet om internasjonale markeder og muligheter
- økt internasjonal aktivitet i næringslivet
- at norske bedrifter utnytter teknologi og kunnskaper utviklet i utlandet og til eksport av norsk teknologi

3. Styrke profileringen av Norge og norsk næringsliv internasjonalt

Innovasjon Norge skal bidra til:

- å gjøre norsk næringsliv og teknologi kjent i utlandet
- økt lønnsomhet i reiselivsnæringen og økte markedsandeler i utlandet
- økt kjennskap, kunnskap og preferanse til Norge i utvalgte land og målgrupper
- at utenlandsk næringsliv etablerer ny virksomhet eller investerer i Norge

4. Næringsutvikling basert på regionale forutsetninger

Innovasjon Norge skal bidra til:

- lokal og regional bedrifts- og næringsutvikling
- å styrke samhandlingen mellom aktørene i de regionale partnerskap
- at arbeidet i omstillingsområdene drives profesjonelt og målrettet

5. Generelle gjennomgående hensyn og føringer knyttet til hovedmålet

Innovasjon Norge skal:

- være en kunde- og markedsorientert organisasjon
- korrigere for svikt i de private finansieringsmarkedene og i samhandlingen i næringslivet og mellom næringslivet, kunnskapsmiljøene og offentlige organisasjoner
- være en kompetent pådriver og bidragsyter regionalt og nasjonalt i utformingen av en helhetlig politikk som ser innovasjon, internasjonalisering og regional utvikling i sammenheng